

© Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Sva prava pridržana. Dopuštenje za ponovno objavljivanje ovog sažetka dano je isključivo u svrhu uključivanja u HUDOC bazu podataka Suda.

© Office of the Representative of the Republic of Croatia before the European Court of Human Rights. All rights reserved. Permission to re-publish this summary has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

© Bureau de l'Agent de la République de Croatie devant la Cour européenne des droits de l'homme. Tous droits réservés. L'autorisation de republier ce résumé a été accordée dans le seul but de son inclusion dans la base de données HUDOC de la Cour.

SAŽETAK PRESUDE

KUPINSKYI PROTIV UKRAJINE PRESUDA VIJEĆA OD 10. STUDENOG 2022. ZAHTJEV BR. 5084/18

Stvarna preinaka osuđenikove ublažive kazne doživotnog zatvora u neublaživu nakon njegovog transfera u drugu državu predstavlja promjenu opsega kazne i povredu članka 7. Konvencije

ČINJENICE

Podnositelj zahtjeva ukrajinski je državljanin koji je 2002. godine u Mađarskoj osuđen na doživotnu kaznu zatvora s mogućnošću traženja uvjetnog otpusta nakon što odsluži 20 godina zatvora. Sukladno Konvenciji o transferu osuđenih osoba Vijeća Europe i njenog Dodatnog protokola podnositelj je 2007. godine transferiran u Ukrajinu na izdržavanje kazne zatvora. Ukrajinski sudovi priznali su kaznu koju su podnositelju zahtjeva izrekli mađarski sudovi, iako ukrajinskim zakonodavstvom nije bio predviđen uvjetni otpust za okrivljenike koji su osuđeni na kaznu doživotnog zatvora. Od 2016. godine, ukrajinski sudovi više puta odbili su zahtjev podnositelja za uvjetni otpust, obrazlažući da sukladno članku 81. Kaznenog zakona nisu nadležni za donošenje takve odluke te da podnositelj svojim ponašanjem nije pokazao da se rehabilitirao. Protiv odluka nacionalnih sudova podnositelj se neuspješno žalio. Neovisno o predmetu podnositelja, odlučujući o ustavnosti članka 81. Kaznenog zakona u rujnu 2021. godine, Ustavni sud je utvrdio da je dio predmetne odredbe koji se odnosio na nemogućnost dobivanja uvjetnog otpusta za okrivljenike osuđene na doživotnu kaznu zatvora, neustavan.

PRIGOVORI

Podnositelj zahtjeva je pred ESLJP-om prigovorio da njegova neublaživa kazna zatvora nije u skladu s člankom 3. Konvencije te da su ukrajinski sudovi njegovu ublaživu kaznu zatvora, na koju su ga osudili mađarski sudovi *de facto* pretvorili u težu neublaživu kaznu zatvora, a što predstavlja povredu članka 7. Konvencije.

OCJENA ESLJP-a

Članak 3.

Sukladno utvrđenoj praksi ESLJP-a, neublaživa kazna doživotnog zatvora nespojiva je s jamstvima iz članka 3. Konvencije ([Vinter i drugi protiv Ujedinjene Kraljevine](#) [VV], br. 66069/09 i 2 druga, stavci 103.-122., ECHR 2013. (izvadci); [Hutchinson protiv Ujedinjene Kraljevine](#) [VV]¹, br. 57592/08, stavci 42.-45., 17. siječnja 2017.).

ESLJP je odbacio prigovore koje je istaknula ukrajinska vlada koja je argumentirala da je podnositelj uvjetni otpust mogao tražiti od mađarskih vlasti. Naime, ESLJP je istaknuo da za takvu tvrdnju ukrajinske vlasti nisu prikazale nikakav pravni temelj te da je teško uopće zamisliti kako bi predstavnik neke treće države mogao u Ukrajini ocijeniti je li rehabilitacija podnositelja u zatvoru bila uspješna te osigurati izvršavanje kazne.

Nadalje, ESLJP je naveo da je pitanje neublažive kazne doživotnog zatvora u ukrajinskom zakonodavstvu detaljno analizirao u predmetu [Petukhov protiv Ukrajine \(br. 2\)](#) (br. 41216/13, stavci 169.-187. i 194., 12. ožujka 2019.), te su utvrđenja iz tog predmeta primjenjiva u predmetu podnositelja jer navedeno predstavlja sustavni problem koji zahtijeva provedbu mjere općeg karaktera. Prema priznanju ukrajinskih vlasti ukrajinskim zakonodavstvom još uvijek nije bila predviđena mogućnost primjene uvjetnog otpusta na doživotne zatvorenike, a kako proizlazi i iz predmeta podnositelja, ukrajinski sudovi tvrdili su da nisu nadležni odlučivati o tom pitanju. Činjenica da je Ustavni sud Ukrajine sporni dio članka 81. Kaznenog zakona proglasio neustavnim, nije bio od utjecaja na predmet podnositelja. Naime, navedeno utvrđenje Ustavnog suda došlo je tri godine nakon što je podnositelj podnio zahtjev ESLJP-u te nakon što su nacionalni sudovi više puta odbili njegov zahtjev za uvjetnim otpustom.

Slijedom navedenog, ESLJP je zaključio da je došlo do povrede članka 3. Konvencije.

Članak 7.

Primjenjivost i dopuštenost

Za primjenu i dopuštenost članka 7. Konvencije bilo je potrebno odgovoriti na pitanje predstavlja li izmjena podnositeljeve ublažive kazne doživotnog zatvora u neublaživu tek mjeru izvršavanja kazne ili pak predstavlja mjeru koja bi se mogla tumačiti kao „kazna“ u autonomnom konvencijskom smislu ([Del Río Prada protiv Španjolske](#) [VV], br. 42750/09, stavak 83., ECHR 2013.).

Naime, u predmetima koji su se bavili transferom osuđenih osoba, ESLJP je uglavnom smatrao da unatoč činjenici da su izgledi za uvjetni otpust na slobodu u državi izdržavanja kazne bili manje povoljni nego u državi izricanja kazne, odluke o transferu ostaju u okviru izvršavanja kazne i ne predstavljaju „kaznu“ u smislu članka 7. Konvencije ([Csoszánzski protiv Švedske](#) (odl.), br. 22318/02, 27. lipnja 2006.). Isti stav ESLJP je zauzimao i u vezi s odlukama o preinačenju kazne u državi izdržavanja kazne, kada je kazna ostala ista, dok su pravila o uvjetnom otpustu u državi izdržavanja kazne bila stroža nego u državi izricanja kazne ([Müller protiv Češke Republike](#) (odl.), br. 48058/09, 6. rujna 2011.).

¹ Sažetak presude dostupan je i na [hrvatskom jeziku](#).

No, za razliku od predmeta u kojima je ESLJP uspostavio prethodno citiranu praksu i u kojima je utvrđeno da promjena uvjeta za ishođenje uvjetnog otpusta potpada isključivo pod domenu izvršavanja kazne, u predmetu podnositelja ESLJP je primijetio da je način na koji je kazna podnositelja preinačena u konačnici dovela *de facto* do apsolutne nemogućnosti ishođenja uvjetnog otpusta. Naime, pitanje ishođenja uvjetnog otpusta u predmetu podnositelja predstavlja pitanje zakonske nemogućnosti donošenja takve odluke u Ukrajini.

U tom smislu, ESLJP je pojasnio da se neublaživa i ublaživa kazna doživotnog zatvora razlikuju po svom opsegu, a kad je razlika dovoljno značajna ESLJP smatra da je neublaživa kazna doživotnog zatvora nespojiva sa zahtjevima Konvencije. Razlika između dvije vrste kazni proizlazi iz značaja koji se pripisuje rehabilitaciji kao svrsi kažnjavanja koja danas zauzima centralno mjesto u europskom kaznenom pravu i politikama te je prisutna u praksi država članica i predstavlja standard koji je usvojilo i Vijeće Europe.

ESLJP je prihvatio prigovor ukrajinske vlade da nije ovlašten ocjenjivati je li postupanje država članica u skladu s drugim međunarodnim instrumentima, posljedično niti je li transfer podnositelja i preinaka njegove kazne bio izvršen u skladu s Konvencijom o transferu osuđenih osoba i njezinim Dodatnim protokolom. No, ESLJP može ocjenjivati je li država članica ispunila svoje obveze prema Konvenciji u provedbi međunarodnog ugovora ([*Zhukovskiy protiv Ukrajine*](#), br. 31240/03, 3. ožujka 2011.). U tom smislu, tumačenje autonomnog koncepta „kazne” temeljem članka 7. Konvencije, ne ovisi o tome je li mjera za koju se tvrdi da predstavlja novu „kaznu” poduzeta u granicama domaćeg prava ili je uključivala i primjenu međunarodnih ugovora koji obvezuju tuženu državu.

Slijedom navedenog, ESLJP je zaključio da su ukrajinski sudovi preinačenjem podnositeljeve ublažive kazne doživotnog zatvora u neublaživu prema ukrajinskom zakonu, u posebnim okolnostima ovog predmeta, promijenili opseg „kazne”, a ne samo provodili mjere izvršavanja kazne.

Posljedično, ESLJP je utvrdio da je članak 7. Konvencije primjenjiv.

Postupajući *ex officio* ESLJP je ispitao je li podnositelj svoj prigovor u smislu članka 7. Konvencije podnio u predviđenom roku sukladno članku 35. stavku 1. Konvencije. Naime, podnositeljev transfer u Ukrajinu izvršen je još 2007. godine, a on je zahtjev ESLJP-u uputio tek 15. siječnja 2018. godine. S obzirom da u ukrajinskom zakonodavstvu niti u jednom trenutku tijekom podnositeljevog izdržavanja kazne zatvora u Ukrajini nije bila predviđena mogućnost ishođenja uvjetnog otpusta u okolnostima njegovog predmeta, postavilo se pitanje od kojeg trenutka je počeo teći rok od 6 mjeseci za podnošenje zahtjeva ESLJP-u u odnosu na prigovor povrede članka 7. No, kako su ukrajinski sudovi u svojim odlukama o transferu i priznanju kazne jasno naznačili da podnositelj ima pravo tražiti uvjetni otpust sukladno presudi mađarskih sudova, ESLJP je smatrao da se podnositelj nalazio u neskrivljenoj zabludi do 17. srpnja 2017. kada je pravomoćno okončan postupak u kojem se odlučivalo o zahtjevu podnositelja za uvjetnim otpustom, a iz kojeg je podnositelj nedvojbeno mogao shvatiti da bilo koji njegov zahtjev za puštanje na slobodu nema ni teoretske šanse za uspjeh. Slijedom navedenog, zahtjev podnositelja podnesen je u Konvencijom propisanom roku.

Osnovanost

Utvrdivši da je članak 7. Konvencije primjenjiv te da je istaknuti prigovor podnesen u roku, ESLJP je istaknuo da je kazna „koja je bila primjenjiva u vrijeme počinjenja kaznenog djela“ u smislu članka 7., neupitno bila doživotna kazna zatvora s mogućnošću uvjetnog otpusta. Uskraćujući podnositelju mogućnost traženja uvjetnog puštanja na slobodu, domaće vlasti pretvorile su njegovu prvotno izrečenu kaznu iz ublažive u neublaživu kaznu doživotnog zatvora i time promijenile njezin opseg, dakle izrekle su težu kaznu.

ESLJP je stoga zaključio da je došlo i do povrede članka 7. Konvencije.

PRAVEDNA NAKNADA

2.500 EUR na ime neimovinske štete